

FANTASIA (1940) WALTA DISNEYA KAO SADRŽAJ GLAZBENE AKTIVNOSTI U VRTIĆU

Lakoš, Melina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:172:186204>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-06**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of humanities and social sciences](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

**FANTASIA (1940) WALTA DISNEYA KAO SADRŽAJ GLAZBENE
AKTIVNOSTI U VRTIĆU**

MELINA LAKOŠ

SPLIT, 2024.

Odsjek za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Studij: Prijediplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Glazba u ranom predškolskom odgoju 2

**FANTASIA (1940) WALTA DISNEYJA KAO SADRŽAJ GLAZBENE AKTIVNOSTI U
VRTIĆU**

Mentor: prof. dr. sc. Snježana Dobrota

Studentica: Melina Lakoš

Split, kolovoz 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. GLAZBENE AKTIVNOSTI U RANOJ I PREDŠKOLSKOJ DOBI	2
2.1 Brojalice	2
2.2 Pjevanje	3
2.3 Slušanje	4
2.4 Sviranje	5
3. FANTASIA 1940. GODINE	7
3.1 Prikaz animiranog filma	7
3.2 Glazbena aktivnost u vrtiću	8
3.3 Projektna aktivnost u vrtiću	14
4. ZAKLJUČAK	28
<i>LITERATURA</i>	29
SAŽETAK	30
SUMMARY	31

1. UVOD

Glazba je jako važna za cjeloviti razvoj djece rane i predškolske dobi. S pomoću raznih glazbenih integriranih aktivnosti djeca stječu glazbene vještine, ali isto tako i kognitivne, emocionalne te socijalne sposobnosti.

U ovom radu prikazat će se vrste i primjenu glazbenih aktivnosti: brojalice, pjevanje, slušanje i sviranje. One pojedinačno i zajedno doprinose razvoju vještina djeteta, nesvjesno usvajanje pojmova te kreativni razvoj i razvoj mašte. Slijedi predstavljanje animiranog filma „Fantasia“ Walta Disneya iz 1940. godine. On označava novo doba Disney produkcije koristeći tada neviđenu tehnologiju u animaciji i originalnu ideju spoja klasične glazbe s vizualno popraćenim sadržajem. Uz to se nadovezuje projekt „Kazališna fantazija“ kao primjer primjene filma u praksi.

Cilj rada je prikazati primjenu filma u praksi koristeći poznavanje osnovnih glazbenih pojmova, interesa djeteta s obzirom na dob i individualni interes te sposobnost integriranja svih

2. GLAZBENE AKTIVNOSTI U RANOJ I PREDŠKOLSKOJ DOBI

Glazbene aktivnosti su jako bitne za cjeloviti razvoj djece rane i predškolske dobi. Najviše utječu na kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj tijekom upoznavanja s osnovnim glazbenim pojmovima. Osnovne aktivnosti koje možemo koristiti u svakodnevnoj praksi su: brojalice, pjevanje, slušanje i sviranje. Holističkim pristupom djeca kroz te aktivnosti dobivaju zadovoljstvo, sposobnost kreativnog izražavanja i nesvjesni razvoj glazbenih vještina

2.1 Brojalice

Najraniji oblik igre riječima su brojalice koje su se prenosile u narodu usmenom predajom iz generacije u generaciju. One su glazbeno-govorni oblik s ritmom prilagođenim djeci predškolske dobi (Marić i Goran, 2013). Uz ritam i riječi one imaju svoj glazbeni oblik i ostale elemente osim harmonije i melodije. To je razlog zbog čega spadaju pod vrstom glazbe (Gospodnetić, 2015). Većinom se izgovaraju na jednom ili dva tona koja nemaju određenu visinu, ali i pjevanjem koristeći jednostavnu melodiju od tri do četiri tona (Marić i Goran, 2013).

Razlikujemo tri vrste brojalica: one sa smislom i bez smisla, u mješovitoj mjeri i s melodijom. Samo ime prve vrste objašnjava da one mogu biti racionalne poput „Eci, peci, pec“ ili iracionalne poput „En, ten, tini“. Mješovita mjera pojavljuje se u drugoj vrsti brojalice gdje se iz jedne mjere prelazi u drugu. Npr. u „Kit i Split“ gdje se mjera mijenja iz 2/4 u 3/4 mjeru. Osim izgovorenih postoje i uglazbljene brojalice kao posljednja vrsta. Mogu ih djeca kroz igru uglazbiti ili skladatelji poput već spomenute „En, ten, tini“ (Gospodnetić, 2015).

Dijete se u najranijoj dobi može igrati samostalno koristeći brojalice, a njezina uloga se mijenja u petoj i šestoj godini u igru društvenog karaktera. Djeca putem brojalica razvijaju osjećaj za ritam, glazbeno pamćenje i izgovor te imaju značajnu odgojnu ulogu. Pomaže i djeci s poteškoćama u govoru poput mucanja (Marić i Goran, 2013). Sve su to razlozi zbog kojih bi se trebale koristiti kao dio svakodnevnih aktivnosti kako bi usvajanje ritma i brojeva za djecu bilo nesvjesno.

Preporučuje se korištenje metra prilikom obrade brojalica u predškolskoj ustanovi umjesto ritma jer je on djeci prirodan. Osvještavamo taj osjećaj velikim pokretima, sviranjem udaraljki te uz to korištenjem vizualnih elemenata koji omogućuju djetetu brže pamćenje sadržaja

(Gospodnetić, 2015). Brojalice mogu biti bitan segment prije započinjanja igre tj. „sudac“, ali i dobar uvod u nov sadržaj ili igru (Marić i Goran 2013). Uz ritmički izgovor teksta djeca zvučnim pokretima mogu izvoditi mjeru ili ritam poput pljeskanja ili tapšanja po koljenima. Pokret poslije mogu zamijeniti udaraljke. Dinamičnost se postiže promjenom pokreta ili udaraljki s obzirom na dužinu sloga te podjelom u skupine. Igre se mijenjaju s obzirom na želje i prijedloge djece u skupini. Izazov se može postaviti određivanjem ritma i dobe bez izgovorenih riječi što zahtjeva puno veću koncentraciju (Marić i Goran).

2.2 Pjevanje

Pjevušenje je prvi stadij koje se javlja pred kraj prve godine života tj, u drugoj godini i usko se veže uz slušanje roditelja/odgojitelja. Pjevanje, reproduciranje melodije, započinje u trećoj godini života. Pjesma nastaje usmenom predajom ili stvaralaštvom (Marić i Goran, 2013).

S pjesmom se dijete već susreće dok je u kolijevci (Marić i Goran, 2013). Dijelimo ih na one za djecu i na dječje pjesme. Dječje pjesme najčešće stvaraju djeca poput „Riba ribi grize rep“, a pjesme za djecu odrasli prilagođavajući elemente pjesme s obzirom na njihovu dob poput „Medo“(Gospodnetić, 2015).

Pjevanjem djeca razvijaju vokalne sposobnosti, osjećaj za ritam i melodiju te usvajanje novih pojmova međutim najbitnije je da djetetu pruža zadovoljstvo i da im budi emocije. Kako bismo to postigli u predškolskoj ustanovi koristimo lutke i odgojitelj je aktivni sudionik u aktivnosti (Marić i Goran, 2013).

Kroz godine iskustva odgojitelj se upoznaje s pjesmama koje su prikladne djeci za izvođenje i one koje su pogodne za slušanje koje izvode odgojitelji stvarajući ugodno ozračje. Odabir pjesme trebao bi biti djeci blizak i razumljiv s obzirom na njihovu dob. Osim toga trebamo pripaziti pri odabiru teksta na estetsku vrijednost, njegovu razumljivost, jezik te trajanju (najviše tri kitice). Ono što djeci još pruža zadovoljstvo je brzo pamćenje sadržaja koje se postiže jednostavnom melodijom bez velikih skokova u intervalima, jednostavnog ritma i metra i jednostavnog dvodijelnog ili trodijelnog oblika. Primjer kvalitetne pjesme za djecu „Jedan cvijet, dva cvijeta“ (Marić i Goran, 2013).

U predškolskoj ustanovi pjesme se mogu koristiti u svakodnevnim aktivnostima poput pranja ruku ili pri razvoju nekog projekta također i u obilježavanju važnih događaja u djetetovom

životu poput proslave rođendana. Od prve do četvrte godine života poželjno je pjevati pjesmu koju možemo povezati s djetetovim okruženjem poput uspavljivanja lutkice pjesmom „Spavaj lutkice“. Djeca ranije dobi uče pjesme nesvjesno prateći pjevanje odgojitelja zbog toga je važna njegova interpretacija. Korištenjem prikladne mimike lica, jasnim i razgovjetnim izgovorom teksta, visine tona raspona od e1 do a1, sviranjem intonacije prije početka pjevanja te najčešće izabiranjem pjesama vezane za pokretu poput „Ringe, ringe jaja“. U dobi od treće do sedme godine života dijete dobiva interes da samo zapjeva pjesmu ili uz pratnju odgojitelja. Kako bismo potakli tu želju prvi put dijete mora čuti pjesmu otpjevanu od početka do kraja. Pjesma koja ima više kitica može se podijeliti na više dijelova. Tijekom usvajanje pjesme dijete aktivira sluh te pomno prati izgovor teksta. Prekomjerno ponavljanje pjesme tj. više od tri puta nije dobro jer ono može oslabiti djetetovu pažnju. Kako bismo im zadržali pozornost odgojitelj potiče dijete na različite pokrete i izražavanje kroz ples (Marić i Goran).

Oživljavanje pjesme započinje pjevanjem kroz igru (Marić i Goran, 2013). Ona je popraćena pjesmom i ne stavlja djetetu fokus na samo pjevanje te ono razvija potpuno zadovoljstvo uključujući ostale umjetnosti. Upotpunjujemo pjesmu korištenjem Orffovog instrumentarija, govornim ili scenskim izrazom te likovnom i plesnom umjetnošću. Nekada pjesma može imati obrnuti efekt kao alat koji upotpunjuje ostale umjetnosti pružajući veće zadovoljstvo pri slikanju ili pojačavanjem dramatizacije (Marić i Goran, 2013).

2.3 Slušanje

„Čovjek slušanjem osjeća i doživljava glazbu nevidljivim putem, svojom unutrašnjom, intelektualnom i emocionalnom aktivnošću“ (Marić i Goran, 2013, str. 121). Razlog tome je što je glazba apstraktna i subjektivna.

Slušanje kod djeteta započinje već u utrobi zbog čega poslije ono više preferira glas nekoga bliskog od instrumentalne glazbe. Zanimanje za instrumentalnu glazbu međutim započinje već u 6. Mjesecu života, ali tad bi trebalo slušati isključivo glazbu za djecu. Kako bismo osvijestili dijete ranije dobi pjevamo mu tematske pjesme npr. o biljnom i životinjskom svijetu, prirodnim pojavama i svakodnevnim događajima u životu odraslih. U vrtiću svakodnevne radnje poput dolaska u ustanovu, igru ili odlazak na spavanje može biti popraćeno smirujućom glazbom, ali ne smijemo u tome pretjerati i zaboraviti „glazbu tišine“.

Posebna skupina su uspavanke u kojima djeca uvijek uživaju poput najpoznatije uspavanke F. Schuberta (Marić i Goran, 2013).

Razlikujemo pasivno i aktivno slušanje. Pasivno slušanje je neobraćanje pažnje na samu skladbu i većinom se odvija uz više radnji. Glazba je dakle pozadinska priča njihovog iskustva (Gospodnetić, 2015). Aktivno slušanje. Aktivno slušanje je koncentrirano slušanje i preusmjeravanje na samo glazbeno djelo.

Slušanjem glazbe djeca lakše prepoznaju različite glazbene elemente kao što su tempo, dinamika i visina tona. Ona razvijaju i vještinu koncentracije i emocionalnu osjetljivost. S obzirom na važnost slušanja odabir skladbi bi trebao biti kvalitetan i imati umjetničku vrijednost. Time djeca formiraju vlastit ukus te razvijaj ljubav prema glazbi (Marić i Goran, 2013).

S obzirom na to što bismo željeli postići kao odgojitelji biramo skladbe plesnog karaktera ili mirnije kako bismo stvorili određenu atmosferu. Prilikom aktivnosti biramo ulogu animatora koji će pomoću naracije, scenske lutke obogatiti iskustvo, ali i promatrača koji bi poticao daljnju zainteresiranost s obzirom na njihovu reakciju na sadržaj. Želimo li usmjeriti pažnju djeteta na nešto specifično u skladbi možemo ponavljati određeni dio više puta. Idealan je integrirani pristup u kojem dijete koristi različite umjetnosti kako bi izrazilo doživljaj skladbe bez naracije. Aktivnosti koje tematski nadopunjuju pojedinu skladbu nesvjesno stvaraju djeci neki novi doživlja. Pri tom možemo koristiti instrumentalne skladbe poput one C. Saint-Saensa „Labud“ ili one vokalne tj. vokalno-instrumentalne poput uglazbljene pjesme „Grga Čvarak“ (Marić i Goran, 2013).

2.4 Sviranje

Sviranje instrumenata razvija motoriku te uz to i utječe na koordinaciju i ritmički sklad. Unatoč tome ono se rijetko upotrebljava. Djeci je najdostupnije sviranje na udaraljka koristeći poznat Orffov instrumentarij. To je komplet gotovih udaraljki koji bi morala posjedovati svaka ustanova su. Najčešće korištene udaraljke u vrtiću su: zvečke, štapići, trokutić, praporci, činele, drveni bubanj, mali bubanj, tamburin s praporcima, zvončići, metalofon i ksilofon. Zvečke su šuplje punjene sitnim predmetom koje de potresanjem stvaraju zvuk, ali jednostavnija primjena je da je udaramo o jedan dlan. Štapići su napravljeni od tvrdog drva, a njihova primjena u predškoli sviranje jedno o drugog. Trokutić ili triangl je

metalni i obješen na vrpce zbog kojeg se zvuk i stvara prilikom udaranja metalnim štapićem. Praporci metalne loptice koje sadrže kuglice od kojih i izlazi zvuk. Činele su metalni „tanjuri“ koji se pridržavaju na poleđini te sviraju jedan od drugog. Drveni bubanj je drveni instrument koji ima prorez s jedne strane. Zvuk nastaje udaranjem batićem o bubanj. Mali bubanj sadrži drveni okvir s napetom kožom, a zvuk nastaje udaranjem prstima od njega ili batićem. Sličan njemu je tamburin s praporcima koji još na okviru ima par metalnih pločica. Zvončići se sastoje od niza metalnih pločica koji su poredani na drveni okvir. Zvuk se dobiva udaranjem batića o pločicu. Svaka ima različiti ton zbog različitih dužina. Sličnost dijeli s metalofonom koji je malo veći. Izgledom je jako sličan ksilofonu, ali razlika je u materijalu pločica koje su drvene (Marić i Goran, 2013). Većinom ga koriste kao ritmička pratnja, a puno manje kompozicije za udaraljke. Osim gotovih instrumenata djeca uz poticaj odgojitelja mogu sama napraviti svoje koristeći otpadne materijale. Daljnjim istraživanjem zvuka djeca shvaćaju da ih mogu proizvoditi korištenjem dio tijela npr. pljeskanje rukama (Gospodnetić, 2015).

Prije samog sviranja bilo bi korisno da se djeca kroz svakodnevne aktivnosti upoznaju s izgledom, materijalom i zvukom udaraljki. Zatim slijedi njihovo neometano izražavanje koje zamijene pravila u kojima prate odgojitelja i njegove pokrete prilikom sviranja.

Aktivnost u kojoj se formira mali orkestar prate tri upute: tko svira, koliko dugo svira i koliko glasno. Dirigente u početku može biti odgojitelja, a kasnije i dijete. Sviranje na ritamskog predlošku izaziva zajedničku improvizaciju ritma. Tu igru ritmom postižemo zajedničkim sviranjem različitih instrumenata (Gospodnetić, 2015). Udaraljka se može pratiti kretanje, izgovor riječi te mogu poslužiti kao pratnja nekoj priči, pjesmi ili dramatizaciji (Marić i Goran, 2013).

3. FANTASIA 1940. GODINE

Slabljenjem popularnosti lika „Mickey Mouse“ Walt Disney ga nastoji opet proslaviti, ovog puta u dugometražnom filmu „Fantasia“. Stvaranje animiranog filma Fantasia kroz suradnju između Walta Disneya i Leopolda Stokowskog započeo je s ciljem populariziranja klasične glazbe puku kroz vizualnu interpretaciju koju je izvodio tim stručnjaka amatera za klasičnu glazbu. Film je zamišljen kao koncert popularnih klasičnih skladbi koje prati animacija (Finch i Blake, 1995). To je popratila tada nova tehnologija uključujući Fantasound, stereofonski zvuk koji doprinosi pojačavanju audiovizualnog iskustva filma (Clague, 2004). Vizualni sadržaj također nam donosi obrazovno iskustvo i stvaranje emocionalne povezanosti gledatelja i glazbenog djela.

3.1 Prikaz animiranog filma

Fantasia Walta Disneya iz 1940. godine je animirani film koji vješto spaja klasičnu glazbu s animacijom koje stvara posebno audiovizualno iskustvo. Sastoji se od osam segmenata, a svaki je posvećen određenom glazbenom djelu koji izvodi Philadelphijski orkestar pod ravnanjem maestra Leopolda Stokowskog koji su prikazani u samom filmu. Prije svakog segmenta pojavljuje se narator Deems Taylor, poznat kao komentator u Metropolitan operi (Finch i Blake, 1995), koji najavljuje skladbu koju ćemo slušati te vrstu animacije koja je prati.

Prvi segment tijekom skladbe „Tokata i fuga u d-molu“ J. S. Bacha koristi apstraktne vizualne geometrijske oblike i boje koji prate ritam skladbe i time naglašavaju njenu dramatičnost i moć.

Jedan od najpoznatijih baleta P. I. Čajkovskog je „Orašar“ koji se javlja kroz drugi segment koji se sastoji od šest stavaka: „Ples šećerne vile“, „Kineski ples“, „Ples trstine svirale“, „Arapski ples“, „Ruski ples“ i „Valcer cvijeća“. Pojavljuju se likovi krijesnica, gljiva, cvijeća koje se pretvara u balerine, plesači raznih boja te promjena godišnjih doba (Dobrota, 2016).

Skladba napravljena specifično za ovaj film Učenik čarobnjaka Paula Dukasa čini sljedeći segment koji Taylor opisuje kao opasnost prevladavanja moći nad mudrosti i znanjem (Dobrota, 2016) u kojem glavnu ulogu ima Mickey Mouse kao čarobnjakov pomoćnik.

Napetost glazbenog djela prati priča u kojoj Mickey Mouse uzima čarobnjakov šešir zbog kojeg stvari sve više izmiču kontroli.

Posljednji segment prvog dijela je prikazivanje velikog praska te nastanak živih bića i evoluciju kroz osam dijelova (Dobrota, 2016) koji vizualno nadopunjuju „Posvećenje proljeća“ Igora Stravinskog koje simbolizira sukob i regeneraciju. Slijedi kratka pauza nakon koje slijedi povratak orkestra koji prije početka drugog dijela izvode nekoliko minuta džez (Dobrota, 2016).

Drugi dio započinje s pastoralnom simfonijom L. van Beethovena popraćena mirnim prikazom prirode prelijepih pejzaža i različitih bića. Predstavlja se kroz pet stavaka: „Buđenje radosnih osjećaja kod dolaska na selo“, „Scena na potoku“, „Veselo seljačko društvo“, „Oluja“, „Pjesma pastira-Osjećanja radosti i zahvalnosti“ (Dobrota, 2016).

Ples satova A. Ponchielli također je podijeljen na dijelove koji se odvijaju u različitim dijelovima dana: „Ples nojeva“, „Ples vodenih konja“, „Ples slonova“ i „Ples krokodila“ (Dobrota, 2016).

Potpuni preokret doživljavamo u sljedećem segmentu koji se sastoji od dvije skladbe. prva vjerno prati naslov „Noć na golom brijegu“ M. Musorgskog prikazujući mračnu, noćnu scenu s demonima i vješticama koji plešu oko zlog lika na gori. Ugođaj se mijenja skladbom „Ave Maria“ F. Schuberta stvarajući osjećaj mira i duhovnosti noćne šume i procesije.

„Fantasia“ završava uvodnim solom fagota iz skladbe „Posvećenje proljeću“ što možemo shvatiti kao pretvaranje u ples rođenja, smrti te ponovnog rođenja (Dobrota, 2016).

3.2 Glazbena aktivnost u vrtiću

Film je odličan alat za osmišljavanje mnogobrojnih aktivnosti za djecu rane i predškolske dobi zbog svojeg vizualno auditivnog bogatstva, edukativnog materijala te stvaranja emocionalne povezanosti (Dobrota, 2016). „Fantasia“ Walta Disneyja ima mnogo segmenata i svaki se pojedinačno može iskoristiti za započinjanje projekta. Na temelju Nacionalnog kurikulumu i znanstvenog rada „različitost pristupa u radu na projektima“ Vesne Katić postavljam konstrukciju projekta „Kazališna fantazija“ koristeći 1. segment filma „Fantasia“ W. Disney skladbu J. S. Bacha „Tokata i fuga u d-molu“.

Film započinje kratkim uvodom naratora nakon čega slijedi izvođenje djela J. S. Bacha „Tokata i fuga u d-molu“. Predstavlja je na nov način povezujući vizualne i auditivne elemente. Ovaj pristup je bio revolucionaran za to doba i pridobio je pozornost zbog svoje originalnosti (Finch i Blake, 1995).

Segment započinje pojavljivanjem orkestra tj. njihovih silueta. Fokus se stavlja na njih prilikom sviranja osvjetljavanjem pojedine dionice različitim bojama. Ovakav pristup nastoji educirati gledatelje koji kroz vizualno zadovoljstvo lakše prate elemente koji se pojavljuju u skladbi.

Fuga započinje znakom dirigenta čiju siluetu vidimo ispred orkestra. Prikaz orkestra polako nestaje pretvarajući ekran u apstraktno iskustvo raznih oblika, formi koje precizno prate glazbi. Taj prijelaz možemo vidjeti kada se na ekranu pojavljuju žute linije koje simboliziraju violine, dok crvene i zelen simboliziraju violončela i puhače (Dobrota, 2016). Gledatelji zbog ovakvog prikaza otkrivaju nov način slušanja glazbe gdje im se ne nameće nužno priča odnosno sadržaj onog što bi trebali čuti već način na koji si mogu vizualizirati glazbene elemente.

Segment završava pamtljivim prizorom zalaska sunca koju prati silueta dirigenta te naglašava njegove pokrete i signaliziranje završetka skladbe.

Rad V. Katić proučava različite pristupe započinjanja, vođenja te na kraju i realizacije projekta. Spominje različite uloge upravljanja, metodologije i timski rad koji doprinosi uspjehu projekta. Uz primjere raznih stilova prilikom izvođenja projekta naglašava i važnost fleksibilnosti prilikom provedbe i osluškivanje svih članova projekta. Potpuna uključenost svih slojeva djetetovog ekosustava upotpunjuje njegov doživljaj i doprinosi njegovom uspjehu. On se unatoč možda nepostignutim ciljevima projekta ostvaruje djetetovim užitkom u aktivnom sudjelovanju.

Glazbena aktivnost: slušanje skladbe „Tokata i fuga u d-molu“ J. S. Bacha

Cilj ove aktivnosti je zadovoljavanje djetetove potrebe za glazbom kroz slušanje skladbe „Tokata i fuga u d-molu“ J. S. Bacha.

2. PODRUČJE DOBROBITI

2.1. Osobna, emocionalna i tjelesna dobrobit - subjektivan osjećaj; biti zdrav, zadovoljan i osjećati se dobro

- razvoj motoričkih vještina
- uživanje u različitim interakcijama i aktivnostima
- otvorenost djeteta prema svijetu oko sebe i prema novim iskustvima
- smirenost (odsutnost osjećaja ugroženosti, nemira, zabrinutosti)
- samoprihvatanje djeteta (nepotiskivanje emocija, prihvatanje sebe)
- samopoštovanje i samosvijest djeteta
- sposobnost privremene odgode zadovoljavanja svojih potreba

2.2. Obrazovna dobrobit - uspješno funkcioniranje i razvijanje osobnih potencijala (spoznajnih, umjetničkih, motoričkih...)

- kreativnost, stvaralački potencijal djeteta
- visoka uključenost djeteta u odgojno-obrazovne aktivnosti (zaokupljenost)

2.3. Socijalna dobrobit - uspješno interpersonalno (socijalno) funkcioniranje i razvijanje socijalnih kompetencija

- usklađenost s obrascima, pravilima, normama i zahtjevima socijalne grupe/zajednice
- uspostavljanje, razvijanje i održavanje kvalitetnih odnosa djeteta s drugom djecom i odraslima
- zajedničko (usklađeno) djelovanje djeteta s drugima (djecom i odraslima)
- etičnost, solidarnost i tolerancija djeteta u komunikaciji s drugima

- mogućnost prilagodbe djeteta novim, promjenjivim situacijama i okolnostima

(fleksibilnost i adaptabilnost)

- percepcija sebe kao važnog dijela zajednice/okruženja
- osjećaj prihvaćenosti i pripadanja
- percepcija sebe kao člana zajednice koji ima priliku i mogućnosti pružanja

doprinosu zajednici

- odgovorno ponašanje djeteta prema sebi i drugima

3. RAZVOJ GLAZBENIH SPOSOBNOSTI

Razvoj slušne percepcije, razvoj senzibiliteta za tempo (brzo-sporo) i dinamiku (glasno-tiho), razvoj glazbenog pamćenja, razvoj sposobnosti doživljavanja i izražavanja glazbom.

4. ORGANIZACIJA PROSTORNO MATERIJALNOG KONTEKSTA (navesti centre aktivnosti i poticaje koje planirate ponuditi)

4.1.1. Mjesto izvođenja

- glazbeni centar : skladba „Tokata i fuga u d-molu“ reproducirana na zvučniku
- obiteljski centar :“Napuhani balon“ i trake u boji
- likovni centar: vodene boje, kistovi, kemijske olovke
- centar emocija: smajlići (sreća, tuga, ljutnja)

4.1.2. Oprema (materijali i sredstva)

Zvučnik

Trake za ples

Naljepnice sličice emocija

Kemijske olovke

Vodene boje, kistovi i krpice za brisanje

5. VRSTE AKTIVNOSTI DJECE KOJE OČEKUJEM S OBZIROM NA

PONUĐENE POTICAJE

- raznovrsno izražavanje i stvaranje - crtanje, slikanje, govorno izražavanje, izražavanje cjelokupnom motorikom, plesanje

- istraživačko-spoznajne aktivnosti - istraživačko manipuliranje

predmetima, promatranje, upoznavanje nečega ili nekoga, istraživačke aktivnosti u

užem smislu — otkrivanja i jednostavnog eksperimentiranja, praktičnog i samo verbalnog rješavanja različitih problema postupaka, ponašanja, pravila i dr.

- raznovrsne igre - funkcionalne, simboličke, igre građenja i konstruiranja, igre s pravilima i dr.

- umjetničke aktivnosti - umjetničko-promatranje, slušanje, interpretacije umjetničkih tvorevina za djecu, slikovnica, likovnih, književnih, glazbenih, scenskih, filmskih i drugih djela

6. PLANIRANI POTICAJI NA POČETKU IZVOĐENJA AKTIVNOSTI S

DJECOM

Razgovor o osnovnim i izvedenim bojama, rastezanje pokretima ruku čineći puni krug u zraku (veliki-spori, srednji-umjereni, mali-brzi pokret/tempo). Motivacija igra tišine paljenjem svijeće i gledanje u nju.

7. PLANIRANI POTICAJI TIJEKOM IZVOĐENJA AKTIVNOSTI S DJECOM

7.1.1. Poticaji voditelja procesa aktivnosti

Određivanje ugodaja uz priložene smajlice (sreća u žutoj, tuga u plavoj i ljutnja u crvenoj boji). Određivanje tempa crtanjem raznih veličina krugova po papiru (veličina kruga se smanjuje što je tempo brži). Određivanje dinamike s pomoću traka za ples (podizanje trake što je skladba glasnija) te „Napuhani balon“ kao vježba disanja i poticanje osjećaja za vlastiti i tuđi prostor. Vodene boje kojima bi slikali po papiru s nacrtanim krugovima.

Planirane aktivnosti djece

Stavljanje naljepnica smajlica na majicu za određivanje osobnog ugodaja skladbe (crveni-ljutnja, plavi-tuga, sreća-žuta) te crtanje veličine kruga s obzirom na tempo skladbe (mali krug-brz tempo, srednji krug-umjeren tempo, veliki krug-spor tempo). Sudjelovanje u igri „Napuhani balon“ te korištenje traka za određivanje dinamike (položaj trake ispod nogu-tiho, u razini trupa-umjerenost, poviše glave-glasno). Slikanje vodenim bojama ispunjavajući krugove nacrtane tijekom određivanja tempa.

8. TIJEK AKTIVNOSTI

Ulazak u vrtić i pozdravljanje djece. Upoznavanje te lijepljenje papira s napisanim

imenom. Postavljanje materijala u pripadajuće centre. Okupljanje u krug i pričanje o najdražoj boji, bojama općenito, što se dogodi kada pomiješamo (npr. crvenu i žutu). Ponavljanje pojmova sporo, umjerenost, brzo demonstracijom pokretima ruku (mali, srednji, veliki krug). Smirivanje uz paljenje svijeće i gledanje u krug jednu minutu. Najava skladbe „Tokata i fuga u d-molu“. Podjela naljepnica smajlica osjećaja te započinjanje 1. slušanja (određivanje ugodaja izvođača). Demonstracija tj. crtanje malog, srednjeg i velikog kruga te uz objašnjenje ispod svakog zapis odgovarajućeg tempa. 2. Slušanje tijekom kojeg djeca

određuju tempo crtanjem krugova. Podizanje na noge podjela traka za ples te demonstracija igre „Napuhani balon“ udisajem/izdisajem simultanim širenjem ruku oko sebe. Slobodno kretanje koristeći traku za demonstraciju dinamike. 3. slušanje tijekom kojeg

su djeca u slobodnoj formi (nemoj probušiti tuđi balon) te određuju dinamiku trakama za ples.

Sjedanje za stolom u likovnom centru gdje su im radovi određivanja tempa i priprema kistova i vodenih boja. 4. slušanje tijekom kojeg djeca oslikavaju te krugove i njihove presjeke.

3.3 Projektna aktivnost u vrtiću

PISANA PRIPREMA PRAKTIČNE AKTIVNOSTI

NAZIV I ETAPA PROJEKTA (TEMA AKTIVNOSTI)

Naziv projekta	Kazališna fantazija
Projektna aktivnost	<ol style="list-style-type: none"> 1. aktivnost igra sjenama 2. aktivnost izrada instrumenata 3. aktivnost slušanje skladbe „Tokata i fuga u d-molu“ J. S. Bacha (slobodni pokret trakama, „Slušaj i prepoznaj“, „Glazbene slike“) 4. aktivnost posjet kazalištu (Tjedan glazbe za djecu i mlade 2024.) 5. aktivnost simbolična igra kazališta

MOGUĆNOSTI ZA CJELOVITI RAZVOJ DJETETA¹

Područje dobrobiti	Mogući utjecaja na cjeloviti razvoj djeteta
---------------------------	--

¹

Osobna, emocionalna i tjelesna	Razvoj motoričkih vještina Uživanje u različitim interakcijama i aktivnostima Sposobnost privremene odgode zadovoljavanje svojih potreba Spremnost djeteta na donošenje odluka koje se odnose na njegove aktivnosti Procjenjivanje mogućih posljedica svojih akcija tj. razmatranje načina ostvarenja
Obrazovna	Razvijanje osobnih potencijala: spoznajne, motoričke i umjetničke. Kreativnost i stvaralački potencijal djeteta Stvaranje i zastupanje novih ideja Visoka uključenost djeteta u odgojno- obrazovne aktivnosti
Socijalna	Osjećaj prihvaćenosti i pripadanja Odgovorno ponašanje djeteta prema sebi i drugima Percepcija sebe kao važnog dijela zajednice / okruženja Usklađenost s obrascima, pravilima, normama i zahtjevima socijalne grupe / zajednice Zajedničko (usklađeno) djelovanje djeteta s drugima (djecom i odraslima)

ORGANIZACIJA PROSTORNO-MATERIJALNOG KONTEKSTA

(NAVESTI CENTRE AKTIVNOSTI I POTICAJE KOJE PLANIRATE PONUDITI)

Istraživački centar: fotografije vrste instrumenata, ilustrirane knjige instrumenata, klasične glazbe, kazališta, projektor, papir i, olovke

Likovni centar: osnovne boje i bijela tempera, kistovi, veliki hamer zalijepljen na zidu, čačkalice, štapići

karton, ljepilo, krep papir raznih boja
otpadni materijali (čepovi, karton, gumice, tuljci, trake, limenke, grah, aluminijska folija, škare, ljepilo, plastični poklopci)

Stolno-manipulativni centar: memory (kartice instrumenata)

Obiteljski centar: crvena tkanina

Glazbeni centar: zvučnik (skladba J.S.Bacha „Tokata i fuga u d-molu“)

**VRSTE AKTIVNOSTI DJECE KOJE OČEKUJEM S OBZIROM NA PONUĐENE
POTICAJE**

Raznovrsno izražavanje i stvaranje	Slikanje (doživljaj glazbe) Ples i pokret (trakama)
Istraživačko-spoznajne aktivnosti	Istraživačko manipuliranje predmetima Promatranje

Životno-praktične radn²e aktivnosti	i Izrada predmeta (instrumenata) Pospremanje materijala za rad
Raznovrsne igre	Simbolička igra (kazalište) Igre s pravilima (memory)

POČETNI POTICAJI ODGOJITELJA I PLANIRANE ULOGE TIJEKOM ODGOJNOG PROCESA

Fotografije instrumenata i slikovnice o kazalištu
Uključen projektor usmjeren na veliki bijeli hamer na zidu
Planirane uloge tijekom odgojnog procesa su: promatrač, organizator, poticatelj, suigrač
(po potrebi)

Poticaji prije gledanja uvoda filma

ISTRAŽIVAČKI CENTAR

1. aktivnost igra sjenama

Promatranje fotografija instrumenata i ponuđene literature u istraživačkom centru.

Okupljanje na tepih i postavljanje pitanja:

„Kad ste zadnji put bili u kazalištu?“

„Koga i što možemo tamo vidjeti?“

„Kakvi sve instrumenti postoje?“ „Kako nastaju?“

„Jeste li vi svirali neki instrument?“

„Gdje kupujemo ulaznice?“

„Zašto nam je dirigent važan?“

„Što radi publika nakon završetka predstave?“

Uključivanje projektor i usmjeravanje na bijeli hamer na zidu. Očekujem da će djeca promatrati projektor te igru stvaranja sjena.

Gledanje isječka filma (slika 1) koji uključuje dolazak orkestra na pozornicu i usviravanje.

Slika 1

Postavljanje pitanja:

Koje ste instrumente vidjeli?

Što su radili svirači prije samog početka predstave?

Za žičane instrumente:

Koliko žica imaju? Kakvih su sve veličina?

Od čega se izrađuju?

LIKOVNI CENTAR

2. aktivnost izrada instrumenata

Koristeći priložene otpadne materijale očekujem da će svako dijete izrađivati svoj instrument.

STOLNO-MANIPULATIVNI CENTAR

Igra Memory – kartice instrumenata ispod kojih je napisan i naziv svakog. Sparivanjem istih sličica nesvjesno se upoznavaju s vrstama instrumenata. Prilikom sparivanja upute za izgovaranje imena instrumenta naglas.

GLAZBENI CENTAR

3. aktivnost slušanje skladbe „Tokata i fuga u d-molu“ J. S. Bacha

1. slušanje

Djeca se okupljaju na tepih uz predlaganje zatvaranja očiju kako bi dobila potpuni doživljaj. Razgovaramo o tome kako su se osjećala dok su slušala skladbu i jesu li možda nešto vidjela iako su im oči bile zatvorene.

2. slušanje

Dobivaju upute da se ustanu na noge (emocionalni doživljaj skladbe) te s pomoću traka izraze slobodan pokret

Dinamika

Kada im je skladba glasna da podignu traku te da je spuštaju kako je tiša (gore-dolje),

Tempo

Pokretima lijevo-desno označuju brzinu tempa (brzina pokreta ovisno o brzini tempa)

3. slušanje

Sjede na tapetu i pokušavaju prepoznati vrste instrumenata koji se pojavljuju u skladbi. Podizanjem kartica (Memory) instrumenata koji su prije bili izloženi u stolno-manipulativnom centru postavljeni po sredini tapeta.

LIKOVNI CENTAR

4. slušanje

Postavljanje pitanja:

„Koje su osnovne boje, a koje izvedene?“

„Miješanjem kojih boja dobivamo izvedene (prilagođeno njihovom rječniku)?“

Zajedničko slikanje osnovnim bojama na velikom bijelom hameru koji je ujedno i podloga za projekciju filma prilikom slušanja skladbe. Očekujem miješanje boja i timski rad. (apstraktna slika).

Gledanje projekcije prvog segmenta Disneyeve Fantasie Bachove Tokate i fuge u d-molu.

Razgovor o instrumentima (slika 2, 3 i 4) koje smo vidjeli i o bojama

Postavljanje pitanja:

„Koje smo instrumente vidjeli?“

„U koju vrstu pojedini instrument spada?“

„Kako se svira pojedini instrument?“

Slika 2

Slika 3

Slika 4

„Koje smo osnovne i izvedene boje vidjeli?“ (5, 6)

Slika 5

Slika 6

Razgovor o oblicima i apstraktnim animacijama koje smo vidjeli.

Postavljanje pitanja:

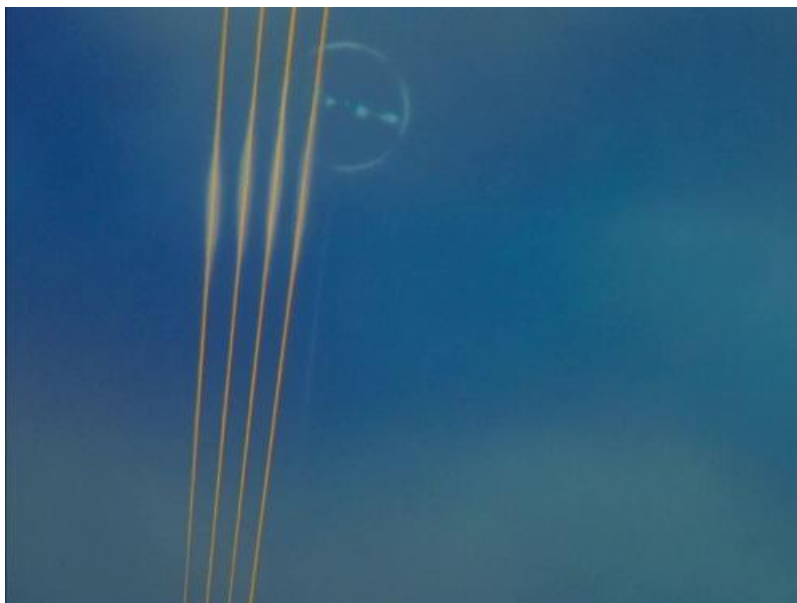
„Što je točka, a što crta?“(slika 8 i 9)

„Kako crta nastaje?“

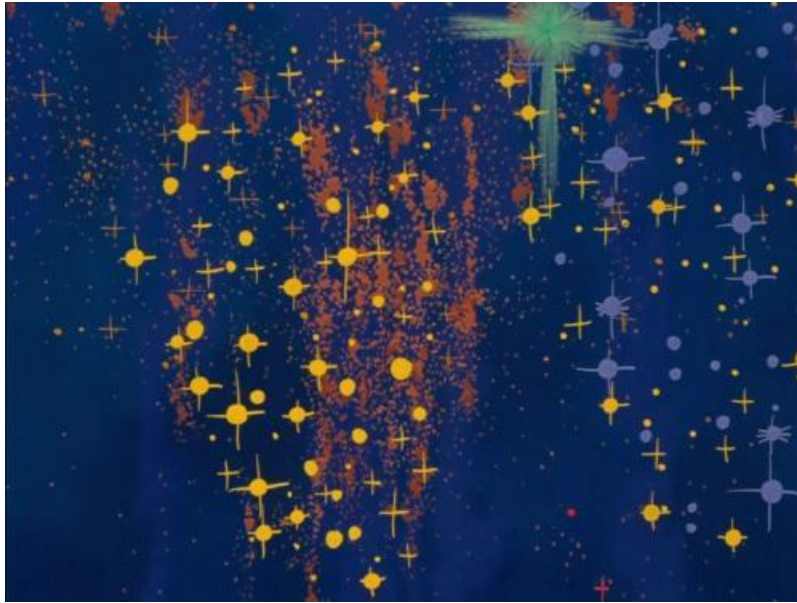
„Kakve sve crte postoje?“(slika 7, 8 i 10)

Slika 7

Slika 8

Slika 9

Slika 10

5. slušanje

Uz priložen pribor štapiće. Lopatice i temperu bijele boje očekujem tapkanje na osušenom platnu i praćenje ritma skladbe.

4. aktivnost posjet kazalištu (Tjedan glazbe za djecu i mlade 2024.)

Prijavljivanje zajedničkog likovnog rada. Odlazak na koncert filharmonijskog orkestra koji izvodi Bachovu Tokatu i fugu u d-molu (slika 11) gdje isti rad uz brojne druge prikazuju prilikom izvođenju skladbe.

Razgovor o pogledanom.

Postavljanje pitanja:

„Gdje se kupuju karte?“

„ Gdje smo sjedili?“

„ Koga smo sve vidjeli?“

Slika 11

OBITELJSKI CENTAR

5. aktivnost simbolična igra kazališta

Postavljanja pitanja:

„Što ova crvena tkanina radi ovdje?“

„Kako je možemo iskoristiti?“

„Koje je boje zastor u kazalištu?“

„Što nam može biti podloga iza izvođača?“ (očekujem platno tj. zajednički likovni rad).

„Što nam još fali za izvedbu i tko?“ (očekujem da će uzeti instrumente iz likovnog centra, poslagati stolice za publiku i organizirati uloge)

Opet puštam skladbu te očekujem zajedničko sviranje djece „orkestra“ korištenjem izrađenih instrumenata.

Praćenjem interesa djece projekt se nastavlja (ili ne). Po želji djece izvođenje „koncerta“ roditeljima za završnu svečanost.

Prije toga prezentiranje projekta roditeljima i svih ostvarenih ciljeva do tad.

Nakon predstave zajednička refleksija (djece, roditelja i odgojitelja) kroz razgovor i druženje.

Projekt se može nastaviti posjetom animacijskog studija i promatranje nastanka same animacije. Korištenjem VR-a za samostalno stvaranje oblika u prostoru djeca mogu sama stvarati različite oblike te vidjeti produkte svog stvaranja.

Trajanje projekta nikada ne možemo predvidjeti te se on može ugasi i ponovno pojaviti u nekom drugom obliku praćenjem interesa djece koja sama trebaju biti aktivni sudionici u procesu.

4. ZAKLJUČAK

U ovom radu smo se upoznali s glazbenim aktivnostima ranog i predškolskog odgoja i s filmom „Fantasia“ W. Disneya. Glazba je ključna u cjelovitom razvoju djeteta jer uz razvoj glazbenih vještina razvija kognitivne, emocionalne i socijalne vještine. Time ističemo važnost ispravne primjene glazbenih aktivnosti: brojalice, pjevanje, slušanje i sviranje u praksi.

U ovom radu istaknuta je „Fantasia“ W. Disneyja kao odličan alat u ranoj i predškolskoj ustanovi preko odabranog segmenta filma. Ona spaja poznate skladbe klasične glazbe s animacijama koje usmjeravaju ljude kako aktivno slušati djelo.

Primjena ulomka iz Disneyevog filma „Fantasia“ demonstrirana je provedbom glazbene aktivnosti slušanja „Tokate i fuge u d-molu“ J. S. Bacha koje se sastoji od: motivacije, najave skladbe, određivanja ugođaja, tempa i dinamike te završnog dijela. Na taj način djeca usvajaju kako biti aktivni slušatelj, stvaraju glazbeni ukus i osjećaj za glazbu i njezine elemente.

Projekt „Kazališna fantazija“ također nudi kompletno uključivanje djeteta u glazbeni proces. Postižu osjećaj pripadnosti, pozitivne slike o sebi, ali i poticanje na daljnje istraživanje i želju za umjetničkim izražavanjem. Primjer toga su aktivnosti projekta: igra sjenama, izrada instrumenata, slušanje skladbe „Tokata i fuga u d-molu“ J. S. Bacha, (slobodni pokret trakama, „Slušaj i prepoznaj“, „Glazbene slike“), posjet kazalištu (Tjedan glazbe za djecu i mlade 2024.) i kroz simboličnu igru (kazalište).

Cjeloviti razvoj je najvažniji pojam ovog rada koji se postiže poznavanjem glazbenih aktivnosti i njihove primjene u praksi, integriranog pristupa te kvalitetnog sadržaja primjerenog za predškolsku dob.

LITERATURA

Clague, M. (2004). Playing in'Toon: Walt Disney's" Fantasia"(1940) and the Imagineering of Classical Music. *American Music*, 22(1), 91-109. Preuzeto s <https://www.jstor.org/stable/3592969>

Dobrota, S. (2016). Glazbena nastava i nastavna tehnologija. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*, (6-7), 6-23. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/154573>

Finch, C., & Blake, P. (1995). The art of Walt Disney: From Mickey mouse to the magic kingdoms (p. 458). *New York : H.N. Abrams*.

GOSPODNETIĆ, H. (2015). Metodika glazbene kulture za rad u dječjim vrtićima. Zagreb: Mali profesor.

Hrvatska, R. (2014). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Preuzeto s <http://www.azoo.hr/images/strucni2015/Nacionalnikurikulum-za-rani-ipredskolski-odgoj-i-obrazovanje.pdf>, 22, 2018.

Katić, V. (2008). Različitost pristupa u radu na projektima. *Dijete, vrtić, obitelj*, 14 (53), 9-11. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/173391>

Ljerka Marić i Ljiljana Goran (2013): Zapjevajmo radosno. *Školski vjesnik*, 63 (3), 484-486.

SAŽETAK

U ovom radu ističe se važnost cjelovitog razvoja djece rane i predškolske dobi kroz različite glazbene aktivnosti koristeći brojalice, pjevanje, slušanje i sviranje. Ističe primjenu animiranog filma „Fantasia“ Walt Disneyja iz 1940. Godine kao alat koji povezuje auditivni s vizualnim sadržajem. Izrađuje se glazbena aktivnost i projekt „Kazališna fantazija“ čija je osnova animirani film specifično segment u kojem se izvodi „Tokata i fuga u d-molu“ Johanna Sebastiana Bacha. Pod njim spada mnoštvo kreativnih aktivnosti igre sjenama i izrade instrumenata. On nastoji biti poticatelj djetetove mašte i kreativnosti te sveukupno zadovoljstvo djeteta. Osnovni zaključak rada je važnost korištenja glazbenih sadržaja integriranih u svakodnevne aktivnosti koje zajedno s auditivno vizualnim doživljajem stvaraju pozitivan utjecaj na djecu rane i predškolske dobi.

Ključne riječi: „Fantasia“, glazbene aktivnosti, projekt, cjeloviti razvoj

SUMMARY

This paper emphasizes the importance of full development of children of early and preschool age through various musical activities using counters, singing, listening and playing. It emphasizes the use of Walt Disney's animated film "Fantasia" from 1940 as a tool that connects auditory and visual content. The examples are musical activity in listening and a project called "Theatrical Fantasy" is inspired by an animated film, specifically a segment in which Johann Sebastian Bach's "Tocatta and Fugue in D minor" is performed. It includes many creative activities such as shadow play and instrument making. Through the project we try to encourage the child's imagination and creativity and the overall satisfaction. The main conclusion of the paper is the importance of using musical content integrated into everyday activities, which, together with the auditory-visual experience, creates a positive impact on children of early and preschool age.

Ključne riječi: „Fantasia“, musical activities, project, full development

Obrazac A.Č.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Melina Lakoš, kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja sveučilišnog/e prvostupnika/ce ranog i predškolskog odgoja, izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 19.09.2024.g.

Potpis Melina Lakoš

**Izjava o pohrani i objavi ocjenskog rada
(završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - podcrtajte odgovarajuće)**

Student/ica: Melina Laloš

Naslov rada: Fantasia (1040) Walta Disneya kao
sadržaj glazbene aktivnosti u vrbicu

Znanstveno područje i polje: Društvena znanost, pedagogija

Vrsta rada: završni rad

Mentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Snježana Dobrota, prof. dr. sc.

Komentor/ica rada (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
/

Članovi povjerenstva (ime i prezime, akad. stupanj i zvanje):
Snježana Dobrota, prof. dr. sc.
Daniela Petrušić, dr. sc.
Marijo Krnić, doc. dr. sc.

Ovom izjavom potvrđujem da sam autor/autorica predanog ocjenskog rada (završnog/diplomskog/specijalističkog/doktorskog rada - zaokružite odgovarajuće) i da sadržaj njegove elektroničke inačice u potpunosti odgovara sadržaju obranjenog i nakon obrane uređenog rada.

Kao autor izjavljujem da se slažem da se moj ocjenski rad, bez naknade, trajno javno objavi u otvorenom pristupu u Digitalnom repozitoriju Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu i repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (NN br. 119/22).

Split, 24.09.2024. g.

Potpis studenta/studentice: Melina Laloš

Napomena:

U slučaju potrebe ograničavanja pristupa ocjenskom radu sukladno odredbama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (111/21), podnosi se obrazloženi zahtjev dekanici Filozofskog fakulteta u Splitu.